

Postępowanie karne

Postępowanie przygotowawcze I

Dr hab. Wojciech Jasiński
Katedra Postępowania Karnego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Postępowanie przygotowawcze

- 1) Zasadniczo niesądowa faza postępowania karnego
- 2) Ogólne cele:
 - a) wstępna weryfikacja sprawy, zmierzająca do ustalenia czy powinna ona zostać skierowana do sądu
 - b) zebranie i utrwalenie materiału dowodowego, który będzie stanowił podstawę do skierowania sprawy do sądu/umorzenia postępowania

Postępowanie przygotowawcze

3) Zasady rządzące postępowaniem przygotowawczym:

- legalizmu
- działania z urzędu (oficjalności)
- inkwizycyjności
- tajności

Postępowanie przygotowawcze

4) Kontrola sądu nad postępowaniem przygotowawczym

- a) kontrola instancyjna niektórych rozstrzygnięć prokuratorskich (np. postanowienia w zastosowaniu nieizolacyjnych środków zapobiegawczych)
- b) dokonywanie wskazanych w ustawie czynności procesowych (np. art. 316 par. 3 k.p.k.)
- c) dokonywanie wskazanych w ustawie rozstrzygnięć (np. w przedmiocie tymczasowego aresztowania, wydawania listu żelaznego)

Postępowanie przygotowawcze

5) Cele postępowania karnego (art. 297 k.p.k.)

- ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo,
- wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy,
- zebranie danych stosownie do art. 213 i 214,
- wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody,
- zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu

Postępowanie przygotowawcze

6) Formy postępowania przygotowawczego

ŚLEDZTWO

- prowadzone jest z założenia w sprawach o **większym ciężarze gatunkowym** oraz ze względu na **szczególny podmiot będący osobą podejrzaną**.
- jest ono **bardziej sformalizowane** od dochodzenia.

DOCHODZENIE

- prowadzone jest w sprawach o **mniejszym ciężarze gatunkowym**
- ustawa karnoprocesowa przewiduje szereg **uproszczeń proceduralnych** w porównaniu do śledztwa

Postępowanie przygotowawcze

Śledztwo prowadzi się w sprawach (art. 309 k.p.k.)

1) Kryterium przedmiotowe

których rozpoznanie w pierwszej instancji należy do właściwości sądu okręgowego (zgodnie z art. 25 § 1 KPK są to: sprawy o wszystkie zbrodnie oraz enumeratywnie wymienione w tym przepisie występki)

Postępowanie przygotowawcze

Śledztwo prowadzi się w sprawach (art. 309 k.p.k.)

2) Kryterium podmiotowe

o występki - gdy osobą podejrzaną jest sędzia, prokurator, funkcjonariusz Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Celnej lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego,

o występki - gdy osobą podejrzaną jest funkcjonariusz Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, w zakresie spraw należących do właściwości tych organów lub o występki popełnione przez tych funkcjonariuszy w związku z wykonywaniem czynności służbowych.

Postępowanie przygotowawcze

Śledztwo prowadzi się w sprawach (art. 309 k.p.k.)

3) o występki, w których prowadzi się dochodzenie, jeżeli prokurator tak postanowi ze względu na **wagę lub zawziętość sprawy**.

4) o występki, w których **nie prowadzi się dochodzenia**

Postępowanie przygotowawcze

Dochodzenie prowadzi się w sprawach (art. 325b k.p.k.)

1) Przestępstwa należące do właściwości sądu rejonowego:

- zagrożone karą nieprzekraczającą **5 lat** pozbawienia wolności, z tym że w wypadku przestępstw przeciwko mieniu tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub grożąca nie przekracza **200.000 zł**,

Postępowanie przygotowawcze

Dochodzenie prowadzi się w sprawach (art. 325b k.p.k.)

1) Przestępstwa należące do właściwości sądu rejonowego:

- przewidziane w art. 159, art. 254a i art. 262 § 2 Kodeksu karnego
- przewidziane w art. 279 § 1, art. 286 § 1 i 2 oraz w art. 289 § 2 Kodeksu karnego, jeżeli wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub grożąca nie przekracza 200.000 zł.

Postępowanie przygotowawcze

Dochodzenie prowadzi się w sprawach (art. 325b k.p.k.)

2. Nie prowadzi się dochodzenia w sprawach o przestępstwa określone w art. 155, art. 156 § 2, art. 157a § 1, art. 165 § 2, art. 168, art. 174 § 2, art. 175, art. 181-184, art. 186, art. 201, art. 231 § 1 i 3, art. 240 § 1, art. 250a § 1-3, art. 265 § 3 oraz w rozdziale XXXVI, z wyjątkiem art. 297 i art. 300, i rozdziale XXXVII Kodeksu karnego.

Postępowanie przygotowawcze

Organy prowadzące śledztwo

Śledztwo prowadzi prokurator (art. 311 par. 1 KPK)

Możliwe jest powierzenie prowadzenia śledztwa

Policji:

- a) w całości,
- b) w określonym zakresie,
- c) dokonanie poszczególnych czynności śledztwa

Ta ostatnia możliwość jest jedyną gdy śledztwo prowadzone jest na podstawie art. 309 pkt 2 i 3 KPK

Prokurator może zastrzec do osobistego wykonania jakąkolwiek czynność śledztwa

Postępowanie przygotowawcze

Organy prowadzące śledztwo

Powierzenie **Policji** wykonania czynności śledztwa nie może dotyczyć:

- 1) czynności związanych z przedstawieniem, zmianą lub uzupełnieniem zarzutów
- 2) Zamknięciem śledztwa

Postanowienie o wszczęciu śledztwa wydaje prokurator

Postępowanie przygotowawcze

Organy prowadzące śledztwo

Uprawnienia Policji przysługują także organom:

- Straży Granicznej
- Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- Krajowej Administracji Skarbowej,
- Centralnego Biura Antykorupcyjnego
- Żandarmerii Wojskowej

w zakresie ich właściwości określanej przez ustawy.

Innym organom przewidzianym w przepisach szczególnych (kodeks karny skarbowy)

Postępowanie przygotowawcze

Organy prowadzące dochodzenie

1) Prokurator

2) Policja

3) Organy :

- Straży Granicznej
 - Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
 - Krajowej Administracji Skarbowej,
 - Centralnego Biura Antykorupcyjnego
 - Żandarmerii Wojskowej
- w zakresie ich właściwości określonej przez ustawy.

Postępowanie przygotowawcze

Organy prowadzące dochodzenie

Organy wymienione w rozporządzeniu MS z 22 września 2015 r.

- a) **organy Inspekcji Handlowej** w sprawach o ujawnione przez nie w czasie przeprowadzania kontroli przestępstwa określone w art. 43 ust. 1 i 2 oraz w art. 45³ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w art. 38 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej;
- b) **organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej** w sprawach o przestępstwa określone w art. 37b ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w art. 96-99 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, w art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (Dz.U. z 2013 r. poz. 475) oraz w art. 31-34, art. 36-40, art. 50 i art. 51 ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach;

Postępowanie przygotowawcze

Organy prowadzące dochodzenie

Organy wymienione w rozporządzeniu MS z 22 września 2015 r.

c) **Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej** w sprawach o przestępstwa określone w art. 208 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. z 2014 r. poz. 243, z późn. zm.).

Postępowanie przygotowawcze

Organy prowadzące dochodzenie

Organy wymienione w ustawach szczególnych:

a) **Straż Leśna**, jeżeli przedmiotem przestępstwa jest drewno pochodzące z lasów stanowiących własność Skarbu Państwa (art. 47 ust. 2 pkt 7 ustawy o lasach) a także jeżeli przedmiotem przestępstwa na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa zarządzanych przez Lasy Państwowe jest zwierzyna (art. 47 ust. 8 pkt 1 ustawy o lasach),

b) **Państwowa Straż Łowiecka**, jeżeli przedmiotem przestępstwa na terenach obwodów łowieckich jest zwierzyna (art. 39 ust. 2 pkt 7 ustawy - Prawo łowieckie) oraz jeżeli przedmiotem przestępstwa na tych terenach jest drewno pochodzące z lasów stanowiących własność Skarbu Państwa (art. 39 ust. 8 pkt 3 ustawy - Prawo łowieckie).

Postępowanie przygotowawcze

Czynności sądu w postępowaniu przygotowawczym

- 1) Konieczność nadzoru w szczególności w kwestiach ingerujących w **prawa i wolności jednostki**
- 2) Trzy sfery ingerencji sądu:
 - a) sąd dokonuje wskazanych w ustawie **czynności procesowych o charakterze dowodowym** (art. 185a, 185b i 316 § 3 KPK),
 - b) sąd wydaje określone w ustawie **rozstrzygnięcia w postępowaniu przygotowawczym** (np. w przedmiocie tymczasowego aresztowania, wydania listu żelaznego, przepadku poręczenia majątkowego, nałożenia kary porządkowej aresztowania),
 - c) sąd orzeka jako **instancja odwoławcza** od orzeczeń wydawanych przez prokuratora w pierwszej instancji

Postępowanie przygotowawcze

Śledztwa i dochodzenia w 2018 r. i 2019 r.

Liczba spraw wpływających

1 081 358 / 1 122 076

Liczba wszczętych postępowań

683 700 / 676 930

Śledztwa - **79 967 / 79 918**

- powierzone w całości – **70 470 / 71 329**

Dochodzenia – **603 733 / 597 012**

Sprawy skierowane do sądu – **279 729 / 302 668**

Postępowanie przygotowawcze

Śledztwa i dochodzenia w 201 r.

Liczba wszczętych postępowań – 683 700

Śledztwa - 79 967

- powierzone w całości – 70 470

Dochodzenia – 603 733

Postępowanie przygotowawcze

Strony postępowania przygotowawczego (art. 299 KPK)

Podejrzany (art. 71 par. 1 KPK)

Pokrzywdzony (art. 49 par. 1 i 2 KPK)

W toku czynności sądu w postępowaniu przygotowawczym – uprawnienia strony posiada prokurator – art. 299 par. 3 KPK

Czas trwania postępowania śledztwa

- 1) do trzech miesięcy
- 2) Powyżej 3 miesięcy do roku - przedłużenie na dalszy czas oznaczony przez prokuratora nadzorującego śledztwo lub prokuratora bezpośrednio przełożonego wobec prokuratora, który prowadzi śledztwo
- 3) Powyżej roku - prokurator nadrzędny nad prokuratorem nadzorującym lub prowadzącym śledztwo może przedłużyć jego okres na **dalszy czas oznaczony**

Czas trwania postępowania dochodzenia

- 1) Do 2 miesięcy
- 2) Prokurator może przedłużyć ten okres do 3 miesięcy,
- 3) w wypadkach – szczególnie uzasadnionych – prokurator przedłuża na dalszy czas oznaczony

Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym

- 1) Nadzór prokuratora nad postępowaniem prowadzonym przez organy ścigania (art. 326 KPK)
- 2) Podjęcie na nowo postępowania przygotowawczego - art. 327 § 1 KPK
- 3) Wznowienia postępowania przygotowawczego – art. 327 § 2 KPK
- 4) uchylenia prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego – art. 328 KPK (ograniczony zakres na niekorzyść)